

TRONDHEIM VERFT

Elin Andreassen, 2009

Det er mai 2007 og rød kveldsol over Nyhavna. Fra vinduet hjemme ser jeg den rustne tråleren komme sigende inn fjorden. Jeg tar med fotoutstyret og kjører ned til havna. Russiske trålere interesserer meg. Luda fra Murmansk ligger til kai. Jeg sier privjet til mennene som henger over ripa. Kvelden er varm. De kakker røyken, nikker tilbake og myser mot sola som går ned bak Fosensfjellene. Jeg fotograferer dem og spør om de skal ligge lenge til kai i Trondheim. Det skal de. Båten skal pusses opp. Jeg kjenner på kriblingen som brer seg i kroppen og bestemmer meg for å komme tilbake neste morgen. Denne gangen skal jeg våge meg om bord. Motet har sviktet før. Har stått hjemme i vinduet og sett dem komme inn fjorden. Har kjørt ned på havna, stått der og sett på båtene, gjemt meg i skyggen i sludd og regn. Jeg har likt å dra dit i skikkelig ruskevær. Og så har jeg gått tilbake til bilen og kjørt hjem.

Jeg printer ut bildene av de russiske fiskerne på ripa. Hvis jeg gir dem hvert sitt foto, hilser ordentlig, tar dem i handa og møter blikket deres så kjennes det kanskje trygt å gå om bord neste dag. Når jeg skriver dette nå merker jeg hvor tåpelig det høres ut. Jeg er vokst opp i Vesterålen, er vant med fiskere og sjømenn, og kjenner sjargongen på godt og vondt. Jeg har fotografert havner og båter i Nord-Norge, på Svalbard, i Chile og på Grønland. Men jeg så også Lars Von Triers film "Breaking The Waves". Selv om det er over 10 år siden nå, kjenner jeg fortsatt den ekle følelsen komme snikende når jeg ser en rusten tråler.

Men i byssa på Luda ligger det seks svære brød og damper under et småblomstret klede med flekker. Det lukter diesel, rust, størkna sur fiskeslo og nystekte brød. Til middag blir det stekte torsketunger. Alexander byr på te i lugaren. Han vet alt om bravadene til de norske håndballjentene på 90-tallet. Latteren er oppgitt når han forteller om lønningen som aldri kommer. Jeg er kvalm, men kjenner lykke. Endelig har jeg funnet et sted i denne trivelige byen som gir meg lyst til å fotografere.

Luda skal til oppussing. Om to dager vil hun stå trygt i dokken på Trondheim Verft. Dokkbasen, Rolf og resten av gutta på verftet har ordnet alt klart. Når vannet sakte pumpes ut senkes Luda varsomt ned, millimeter for millimeter. Audun og de andre følger med tauene. De må ikke stramme, men ha fin slakk. Rolf går tålmodig frem og tilbake. Sikter seg inn. Løsner og strammer litt. Mange timer senere hviler Luda trygt og tørt på midtløpet og sideladan med sine to tusen ett hundre tonn, pluss ekstra ballast. Arbeidet kan begynne. Skroget og bokstavene Luda kommer til å få samme blåfarge, og når tråleren forlater dokken en uke senere heter den Strjlna. En malerkost, og omtrent to timer tar det å forandre en båts identitet. Og meg har det tatt syv år å oppdage hva som foregår bak den svære, gråe muren på Nyhavna.

Trondheim Verft ligger på Nyhavna, Trondheims nye hot spot og byens siste industriområde, også omtalt som byens siste åpning til fjorden. Dit er det flere enn eiendomsinvestorene som vil. Skal man forandre noe her må tida brukes klokt, det trengs 10 - 20 år, mener mange. Debatten har pågått i flere år. I 2007 meldte kulturbransjen seg på. Rockefestivalen by:Larm utnevnte en egen Nyhavnaregjering som var sammensatt av profilerte kulturpersonligheter i Trondheim. Målet et var åpenhet og debatt. regjeringa fungerte som en opposisjon mot næringslivets visjoner,

og offentlige myndigheters hang til å føre viktige prosesser i lukkede rom. Alle skulle bli hørt. Visjoner og drømmer var velkomne. Her skulle man bo billig om man ville, bare spasere rundt eller sette seg ned under et tre. Kafeer, ja. Men ikke så mange butikker kanskje? Heller arbeidsplasser for kulturbasert næring, og andre selvfølgelig. Og mange av de som jobbet der, skulle fortsette med det. For industri, bolig og kultur er en spennende miks. Sånn planlegges moderne havnebyer verden over. Havnene flyttes, infrastrukturen legges om og store areal frigis. Nye visjoner springer ut av debatten om hva som skaper vekst i samfunnet, og miljø, kultur- og kunnskapsnæringer er blant de store satsningsområdene nå.

Utfordringen for regjeringa var å få folk flest med i idéprosessene. Det ble arrangert workshops, happenings og folkemøter hvor sosial boligbygging og en miljøvennlig bydel var målet. Byutviklingsseminarene tok utgangspunkt i den kreative undergrunnskulturen. Endelig så man muligheten for å planlegge en egen kulturell bydel.

Lenge fulgte jeg debatten, og gikk på folkemøter med en god følelse for tankene som ble lagt frem. Jeg så konturen av en fremtidig arena som ville gi kunstnere i byen et skikkelig løft. Og det beste av alt; initiativet kom fra kulturbransjen selv. Men en nedslitt russisk tråler på vei inn fjorden fikk meg til å oppdage Nyhavna på nytt den våren.

Jeg gikk inn porten på verftet for å se etter de russiske fiskerne. Det var full aktivitet og jeg merket et ubehag over å komme inn på et område som var nok i seg selv. At jeg var en mulig representant for fremtidas arbeidere på Nyhavna var ikke godt å kjenne på. Jeg hadde vært med på å applaudere for kunsthall, rimelige næringslokaler for kunstnere, rockemuseum og parker, i stedet for det jeg hadde foran meg her. Og det slo meg at debatten om Nyhavna foregikk på et plan langt vekk fra hverdagen til arbeiderne på verftet. Jeg spurte hva de syns om ideene som jevnlig ble lansert i media den perioden, men skjønte fort at temaet var fjernt for dem. Det gled noe sakte over ansiktene til mennene – måtte man tenke på dette også? Her ble tiden brukt til å løse praktiske utfordringer fra dag til dag. Samme kveld som arkitektstudentene bygde pappmodeller av hengende hager på fremtidens Nyhavna, jobbet arbeiderne på verftet overtid for å få sjøsatt ei ferge. Sånn kan man fint fungere i parallelle virkeligheter i en by. Vi trenger ikke vite om hverandre, vi kommer ikke til å ha noe med hverandre å gjøre. Sjansene for at vi møtes er små.

Om bystyret i Trondheim velger å frigjøre deler av havneområdet for bolig, rekreasjon, kommersiell- og kulturbasert næring, er sannsynligheten stor for at Trondheim Verft er en av aktørene som må bort. Tungindustri og den tradisjonelle industriarbeideren, slik vi kjenner han, vil ikke passe inn lenger da. Men Nyhavna med sin historie, skitt, støy og uro, gjør kanskje byen mer spennende å bo i. Og kanskje er det sånn at det økende behovet for forskjønning og estetisering i private og offentlige rom, gjør oss mer fremmede, historieløse og uvitende i egne omgivelser. I Trondheim har jeg vandret rundt, pengejobbet, fått venner, hørt noen utrolig bra konserter, gått på kafé, sett film, og planlagt neste prosjekt et annet sted. *Trondheim Verft AS* er mitt første fotoprojekt her i byen. Jeg har fulgt arbeiderne gjennom to år snart, og har portrettert og intervjuet samtlige av dem; 29 fast ansatte. De fleste trøndere, en vestlending, to helgelendinger, en nordlending, to polakker og en er fra Kuwait. Jeg har vært nysgjerrig på hvem de er.